

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 18 maja 2026 r.
znak sprawy: WPR.wpr.0182.1.2026
telefon: 22-623-2880
e-mail: Wanda.Chmielewska@minrol.gov.pl

Pani Joanna Słodownik
joannaslodownik@gmail.com

**Dotyczy: wniosku o udostępnienie informacji publicznej – analiz efektywności
zasobowej i kierunków rozwoju produkcji żywności**

Szanowna Pani,

W odpowiedzi na Pani wniosek o udostępnienie informacji publicznej, który wpłynął do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi 4 maja 2026 r. przesyłam następujące informacje.

Ad pytania I.1. Czy Ministerstwo posiada analizy porównujące, ile kalorii, białka lub innych składników odżywczych finalnie dostępnych dla ludzi uzyskuje się z hektara w różnych kierunkach produkcji żywności, z rozróżnieniem na produkcję roślinną przeznaczoną bezpośrednio do spożycia, produkcję paszową oraz produkcję zwierzęcą, z uwzględnieniem krajowych i importowanych komponentów paszowych?

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) nie posiada i nie prowadzi analiz porównujących ile kalorii, białka lub innych składników odżywczych finalnie dostępnych dla ludzi uzyskuje się z hektara w różnych kierunkach produkcji żywności.

Ad pytania I.2. Czy Ministerstwo posiada, zlecało lub wykorzystywało analizy porównujące ekonomiczny i zasobowy koszt uzyskania wartości odżywczej żywności finalnie dostępnej dla ludzi w różnych kierunkach produkcji – z uwzględnieniem całej ścieżki produkcji od pola, przez pasze, do produktu końcowego?

W szczególności proszę o informację, czy analizy takie obejmują porównania w przeliczeniu na 1000 kcal, 1 kg białka lub inne składniki odżywcze, a także na hektar gruntów, jednostkę zużytej wody, nawozów mineralnych i naturalnych, pasz, emisji gazów cieplarnianych lub wsparcia publicznego.

MRiRW nie posiada, nie zlecało i nie wykorzystywało analiz porównawczych uzyskania składników odżywczych ostatecznie dostępnych dla człowieka czy kosztów uzyskania wartości odżywczej w różnych kierunkach produkcji z uwzględnieniem produkcji paszowej.

Ad pytania I.3. Czy w ocenie skuteczności instrumentów WPR są stosowane lub planowane wskaźniki efektywności zasobowej pozwalające porównywać różne kierunki produkcji rolnej i żywnościowej – w szczególności produkcję roślinną przeznaczoną bezpośrednio do spożycia przez ludzi, produkcję roślin paszowych, produkcję roślin wysokobiałkowych na cele spożywcze i paszowe oraz produkcję zwierzęcą – pod względem wartości odżywczej żywności finalnie dostępnej dla ludzi uzyskiwanej z hektara, jednostki wody, jednostki nawozu, jednostki emisji oraz jednego euro wsparcia publicznego?

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 ocena realizacji Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027) opiera się na wspólnym systemie wskaźników zdefiniowanym przez Komisję Europejską. Najważniejsze dla monitorowania efektów działań państw członkowskich są tzw. wskaźniki rezultatu (Result Indicators – R). Są one opisane w art. 7 i w załączniku I do rozporządzenia UE 2021/2115.

Wskaźniki rezultatu służą m.in. do monitorowania postępów realizacji PS WPR 2023–2027, okresowej oceny skuteczności interwencji finansowanych z Planu oraz porównywania osiągniętych efektów między państwami UE.

Wskaźniki te pokazują przede wszystkim skalę działań środowiskowych, wpływ na klimat, gospodarowanie wodą i glebą, ograniczanie wykorzystania nawozów i środków ochrony roślin, poprawę dobrostanu zwierząt, skalę wsparcia na restrukturyzację i modernizację gospodarstw rolnych oraz rozwój wiedzy i innowacji.

W PS WPR 2023-2027 dostępnym pod linkiem:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/plan-strategiczny-dla-wspolnej-polityki-rolnej-na-lata-2023-27>, w rozdziale 2.3 została zawarta tabela podsumowująca prezentująca wskaźniki rezultatu wraz z planowanymi wartościami docelowymi na poszczególne lata.

Natomiast realizacja wskaźników rezultatu w ramach PS WPR 2023-2027 przedstawiana jest w *Sprawozdaniach rocznych z realizacji PS WPR 2023-2027*, dostępnych pod linkiem: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/sprawozdania-roczne-z-realizacji-celow>.

Jednocześnie należy podkreślić, że obecny system wskaźników rezultatu PS WPR 2023–2027 nie przewiduje odrębnych wskaźników efektywności zasobowej umożliwiających bezpośrednio porównanie różnych kierunków produkcji rolnej i żywnościowej w przeliczeniu na wykorzystane zasoby i środki publiczne.

Wyniki badań, analiz i ewaluacji prowadzonych w zakresie realizacji PS WPR są publikowane i udostępniane na stronach internetowych MRiRW, w szczególności w zakładce poświęconej Planowi Strategicznemu WPR na lata 2023–2027, dostępnej pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/plan-strategiczny-dla-wspolnej-polityki-rolnej-na-lata-2023-27>

Ad pytania II. 4 Czy Ministerstwo analizowało skutki różnych skali i modeli produkcji zwierzęcej – od małych stad i gospodarstw mieszanych po duże wyspecjalizowane fermy – dla bilansu paszowego, bilansu azotu i fosforu, zagospodarowania nawozów naturalnych, emisji oraz presji na wodę i glebę?

MRiRW nie zajmowało się analizami skutków różnych skali i modeli produkcji zwierzęcej w kontekście bilansu paszowego, bilansu azotu i fosforu, zagospodarowania nawozów naturalnych, emisji oraz presji na wodę i glebę.

Ad pytania II. 5 Czy Ministerstwo posiada, zlecało lub wykorzystywało analizy dotyczące składu pasz stosowanych w głównych kierunkach produkcji zwierzęcej – w szczególności w produkcji drobiu, trzody chlewnej, bydła mlecznego i bydła mięsnego – z rozróżnieniem na zboża, soję i inne komponenty wysokobiałkowe, zielonki i pasze z trwałych użytków zielonych, kiszonki, produkty uboczne, odpady możliwe do wykorzystania paszowego oraz pasze importowane?

W ramach zadań zleconych przez MRiRW, Instytut Zootechniki – PIB realizuje co roku zadanie: Monitorowanie wartości pokarmowej krajowych pasz oraz weryfikacja informacji o materiałach paszowych w Bazie Danych Pasz Krajowych, którego celem jest gromadzenie i upowszechnianie informacji o paszach w zakresie ich składu chemicznego, strawności, wartości energetycznej i jakości białka, a także zawartości aminokwasów i składników mineralnych. Podane analizy wartości pokarmowej pasz,

z podziałem na poszczególne materiały paszowe dotyczą świń, drobiu i przeżuwaczy. Wyniki udostępniane są na stronie: <http://www.pasze.izoo.krakow.pl/>.

Rolnicy oraz producenci pasz mogą wykorzystywać w swojej produkcji wszystkie materiały i dodatki paszowe dopuszczone do stosowania na terenie Unii Europejskiej zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym i to od producentów oraz hodowców zależy odpowiedni wybór komponentów paszowych w celu optymalizacji produkcji zwierzęcej.

Ad pytania II. 6 Czy Ministerstwo posiada analizy pokazujące, ile nawozów naturalnych i pofermentu z biogazowni powstaje w Polsce, gdzie trafiają oraz czy ich ilość prowadzi w poszczególnych regionach do nadwyżek azotu i fosforu przekraczających możliwości bezpiecznego zagospodarowania?

W biogazowniach nie powstają nawozy naturalne. Ze „Zbiorczego raportu rocznego z działalności podmiotów wytwarzających biogaz rolniczy, energię elektryczną z biogazu rolniczego lub biometan z biogazu rolniczego w 2025 roku” Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wynika, że w 2025 r. w biogazowniach rolniczych zarejestrowanych w wykazie KOWR wytworzonych zostało 6,105 mln ton produktu pofermentacyjnego (w załączeniu raport KOWR).

MRiRW nie monitoruje dystrybucji pofermentu.

Ad pytania II. 7. Modele produkcji zwierzęcej, nawozy naturalne, gleba i trwałe użytki zielone. Czy przy projektowaniu interwencji WPR porównywano różne metody poprawy materii organicznej, struktury gleby, retencji wodnej oraz ograniczania strat azotu i fosforu?

MRiRW nie posiada analiz, porównań różnych metod poprawy materii organicznej, struktury gleby, retencji wodnej oraz ograniczania strat azotu i fosforu.

Jednakże, przy projektowaniu ekoschematów obszarowych w ramach Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027, w tym ekoschematu Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, MRRW współpracowało blisko z instytutami badawczymi.

Przy doborze praktyk brane były pod uwagę przede wszystkim: ich wpływ na poprawę stanu gleby, zwiększenie zawartości materii organicznej i próchnicy, sekwestracja węgla w glebie, poprawa retencji wodnej oraz ograniczanie strat składników pokarmowych, w tym azotu i fosforu.

W związku z tym w ekoschemacie Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi uwzględnione zostały praktyki sprzyjające utrzymaniu okrywy roślinnej, tj. międzyplony ozime i wsiewki śródplonowe oraz wprowadzaniu biomasy do gleby - wymieszanie słomy z glebą. Poprawie struktury gleby i różnorodności biologicznej sprzyja zróżnicowana struktura upraw, natomiast poprawie retencji wodnej uproszczone systemy uprawy.

Uwzględniono również praktyki związane z racjonalnym gospodarowaniem nawozami, takie jak opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia, wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji oraz stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo. Wszystkie interwencje w ramach ekoschematów obszarowych zaproponowanych do realizacji w ramach PS WPR podlegały szerokim konsultacjom i finalnie zatwierdzeniu przez Komisję Europejską.

Ad pytania II.8. Czy Ministerstwo analizowało różne modele utrzymania trwałych użytków zielonych, w tym zarówno wypas zwierząt, jak i alternatywne lub uzupełniające praktyki, takie jak koszenie ochronne, koszenie mozaikowe, usuwanie i zagospodarowanie biomasy, odkrzaczanie, renaturyzacja terenów mokrych oraz wykorzystanie biomasy z TUZ w biogospodarce?

Proszę o wskazanie, czy porównywano ich efekty klimatyczne, przyrodnicze i gospodarcze, zwłaszcza w kontekście ochrony bioróżnorodności, sekwestracji węgla, retencji wody oraz utrzymania otwartego charakteru siedlisk łąkowych.

MRiRW nie prowadziło takich analiz. Jednakże, projektując interwencje Planu Strategicznego dotyczące utrzymania trwałych użytków zielonych (TUZ) w sposób prośrodowiskowy, opieraliśmy się na doświadczeniach z wdrażania działań środowiskowych we wcześniejszych okresach programowania WPR oraz na dostępnych opiniach.

Wskazywały one na istotne korzyści z ekstensywnego użytkowania TUZ, m.in. dla ochrony bioróżnorodności. Na tej podstawie w ramach PS WPR zaprojektowano wdrażaną poza obszarami Natura 2000 praktykę Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt w ramach ekoschematu Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi (charakter roczny) oraz Interwencję rolno-środowiskowo-klimatyczną Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000 (efekt środowiskowy wzmocniony przez wieloletni charakter zobowiązań).

Jednocześnie, aby działać w kierunku ochrony bioróżnorodności, sekwestracji węgla, retencji wody oraz utrzymania otwartego charakteru siedlisk łąkowych - kształt ekoschematów jak i interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych PS WPR został opracowany m.in. we współpracy z właściwymi instytutami naukowymi oraz innymi podmiotami zajmującymi się ochroną przyrody. Projekt tych interwencji podlegał konsultacjom, a zgłoszone uwagi były analizowane, co miało wpływ na ostatecznie przyjęty kształt wymogów obowiązujących w ramach tych interwencji.

Ad pytania III.9. Czy Ministerstwo posiada analizy dotyczące udziału oraz wartości kwotowych publicznego wsparcia kierowanego bezpośrednio lub pośrednio do produkcji paszowej i zwierzęcej w porównaniu ze wsparciem dla produkcji roślinnej przeznaczonej bezpośrednio na żywność dla ludzi?

W szczególności proszę o informację, czy Ministerstwo posiada zestawienia obejmujące:

- **bezpośrednie wsparcie związane z produkcją zwierzęcą,**
- **wsparcie dla produkcji paszowej,**
- **wsparcie dla roślin wysokobiałkowych, z rozróżnieniem – o ile takie rozróżnienie jest stosowane – na przeznaczenie paszowe, spożywcze oraz przetwórcze,**
- **wsparcie dla owoców i warzyw,**
- **wsparcie dla przetwórstwa roślinnego lub żywności roślinnej dla ludzi.**

Bardzo trudno jest udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak sformułowane pytanie. W ramach funkcjonujących instrumentów wsparcia, a w szczególności corocznych płatności dla rolników, nie obowiązuje pojęcie „produkcja roślinna przeznaczona bezpośrednio na żywność dla ludzi”.

Przykładowo, płatności bezpośrednio są oddzielone od produkcji i – co do zasady - wykorzystanie plonów nie podlega weryfikacji.

Niemniej, MRiRW przekazuje poniżej informacje dotyczące wysokości wypłaconych środków na płatności związane z produkcją do: zwierząt, w sektorze roślin wysokobiałkowych i w pozostałych sektorach produkcji roślinnej.

Tabela 1. Środki wypłacone na płatności związane z produkcją do zwierząt w latach kampanii 2023–2025.

Rok kampanii	Płatność do bydła	Płatność do krów	Płatność do owiec	Płatność do kóz
	mln PLN			
2023	787,3	703,9	21,5	1,24
2024	690,5	620,3	18,8	1,13
2025	656,6	596,5	19,1	1,06

Źródło: Dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, stan na dzień 3.05.2026 r.

Tabela 2. Środki wypłacone na płatności związane z produkcją do roślin strączkowych na nasiona oraz płatności do roślin pastewnych (sektor roślin wysokobiałkowych) w latach kampanii 2023–2025.

Rok kampanii	Płatność do roślin strączkowych na nasiona	Płatność do roślin pastewnych
	mln PLN	
2023	297,9	77,5
2024	384,6	79,7
2025	424,8	84,7

Źródło: Dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, stan na dzień 3.05.2026 r.

Tabela 3. Środki wypłacone na płatności związane z produkcją do: buraków cukrowych, ziemniaków skrobiowych, truskawek, pomidorów, chmielu, lnu oraz konopi włóknistych w latach kampanii 2023–2025.

Rok kampanii	Płatność do buraków cukrowych	Płatność do ziemniaków skrobiowych	Płatność do truskawek	Płatność do pomidorów	Płatność do chmielu	Płatność do lnu	Płatność do konopi włóknistych
	mln PLN						
2023	358,58	33,75	33,42	9,57	3,45	1,39	0,11
2024	335,87	41,97	29,55	14,14	3,14	1,09	0,10
2025	320,07	52,05	34,72	14,65	3,04	1,43	0,13

Źródło: Dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, stan na dzień 3.05.2026 r.

W Interwencji I.8.11. Rolnictwo ekologiczne wspierane są powierzchnie następujących grup upraw: rolniczych, warzywnych, zielarskich, sadowniczych, paszowych na gruntach ornych oraz TUZ. Wsparcie to jest przyznawane w formie płatności ekologicznych do takich powierzchni upraw.

Poza płatnościami ekologicznymi, możliwe jest również przyznawanie premii za zrównoważoną produkcję roślinno-zwierzęcą. Interwencja nie ma charakteru bezpośredniego wsparcia związanego z produkcją zwierzęcą. Jest to dodatkowa płatność do ww. powierzchni dla grup upraw, przysługująca w przypadku zapewnienia w całym gospodarstwie obsady zwierząt na poziomie co najmniej 0,3 DJP/ ha UR i nie więcej niż 1,5 DJP/ha UR.

Produkcja zwierzęca jest wspierana pośrednio przez płatności ekologiczne do powierzchni upraw stanowiących bazę paszową dla żywienia zwierząt utrzymywanych w gospodarstwach (uprawy paszowe na GO, TUZ oraz ww. premia).

Z tytułu wniosków o płatności ekologiczne złożonych w 2025 r. rolnicy do dnia 30 kwietnia 2026 r. otrzymali płatności w wysokości:

- 121,4 mln zł do upraw paszowych na GO,
- 79,1 mln zł do TUZ,
- 63,6 mln zł w ramach premii za zrównoważoną produkcję roślinno-zwierzęcą,
- 143,4 mln zł do upraw warzywnych,
- 26,4 mln zł do upraw sadowniczych/jagodowych.

Dla niektórych ze wspieranych grup upraw mogą być przyznawane płatności ekologiczne do roślin wysokobiałkowych, lecz nie są one obejmowane osobnymi zestawieniami, w tym zestawieniami uwzględniającymi ich przeznaczenie.

MRiRW realizuje wsparcie dla przetwórstwa rolno-spożywczego oraz podmiotów działających w łańcuchu żywności w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), w szczególności w inwestycji A1.4.1.

W tej inwestycji zabezpieczono środki w łącznej wysokości przeszło 6,6 mld PLN, obejmujące m.in.:

- wsparcie mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego – 3,9 mld PLN,

- wsparcie inwestycji w zakresie przechowywania i dystrybucji produktów rolno-spożywczych (centra przechowalniczo-dystrybucyjne, rynki hurtowe) – 1,7 mld PLN,
- wsparcie rolników i rybaków w zakresie przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów (RHD – rolniczy handel detaliczny, sprzedaż bezpośrednia, MOL – tzw. małe przetwórstwo) – 492 mln PLN,
- wsparcie infrastruktury magazynowej, w tym silosów – 392,2 mln PLN.

Wsparcie to obejmuje szeroki zakres działalności w łańcuchu żywnościowym, w tym również przetwórstwo produktów pochodzenia roślinnego (np. owoców, warzyw, zbóż), a także działalność związaną z produkcją i obrotem pasz oraz przygotowaniem surowców rolnych do dalszego wykorzystania, w tym do celów paszowych i spożywczych.

Wsparcie dla przetwórstwa oraz działalności powiązanych realizowane było również w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020 (PROW), w szczególności w poddziałaniu 4.2 „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój”. Pomoc była kierowana do przedsiębiorstw prowadzących działalność m.in. w zakresie przetwórstwa produktów roślinnych (w tym owoców i warzyw), zbóż, a także produkcji pasz.

W ramach tego instrumentu przeprowadzono również nabór ukierunkowany na sektor paszowy (2021 r.), skierowany m.in. do przedsiębiorstw wytwarzających pasze na bazie surowców niemodyfikowanych genetycznie (tzw. „bez GMO”). Wsparcie to obejmowało inwestycje w produkcję gotowych pasz dla zwierząt gospodarskich, modernizację zakładów przetwórczych oraz rozwój infrastruktury związanej z magazynowaniem i przygotowaniem surowców rolnych do przetwarzania.

Zakres wsparcia w PROW obejmował także działalność związaną z przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów roślinnych, w tym owoców, warzyw, zbóż, olejów roślinnych oraz produktów zielarskich, co wpisuje się w szerszy system wsparcia dla produkcji żywności przeznaczonej bezpośrednio dla ludzi.

MRiRW prowadzi bieżący monitoring wdrażania instrumentów wsparcia, w trakcie realizacji PS WPR 2023–2027, obejmujący m.in. skalę i strukturę ponoszonych wydatków publicznych.

Informacje dotyczące zakresu rzeczowego oraz wartości finansowych wydatkowanych środków w ramach poszczególnych interwencji PS WPR są systematycznie publikowane i aktualizowane na stronie internetowej Ministerstwa, poświęconej PS WPR 2023–2027, dostępnej pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/plan-strategiczny-dla-wspolnej-polityki-rolnej-na-lata-2023-27>

Ad pytania III.10. Czy Ministerstwo posiada, zlecało lub wykorzystywało analizy dotyczące efektywności eksportu produktów mięsnych i zwierzęcych z punktu widzenia dochodu rolniczego, wartości dodanej pozostającej w Polsce oraz wykorzystania zasobów, w szczególności powierzchni gruntów przeznaczonych bezpośrednio lub pośrednio na pasze, ilości pasz, zużycia wody, zużycia nawozów, emisji gazów cieplarnianych oraz wysokości bezpośredniego lub pośredniego wsparcia publicznego?

Nie dysponujemy analizą obejmującą łącznie wszystkie wskazane w pytaniu aspekty efektywności eksportu produktów mięsnych i zwierzęcych. Jednakże MRiRW wykorzystuje analizy odnoszące się m.in. do opłacalności produkcji zwierzęcej, dochodów rolniczych czy handlu zagranicznego, opracowywane przez wyspecjalizowane jednostki naukowo-badawcze i instytucje takie jak m.in. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB, Główny Urząd Statystyczny oraz Komisja Europejska.

Ad pytania III.11. Czy w ramach Planu Strategicznego WPR 2023–2027 albo innych dokumentów strategicznych Ministerstwo rozróżnia rośliny wysokobiałkowe przeznaczone na pasze od roślin wysokobiałkowych przeznaczonych bezpośrednio do żywności dla ludzi lub do przetwórstwa spożywczego o wyższej wartości dodanej?

Jeśli tak, proszę o wskazanie dokumentów, w których takie rozróżnienie występuje. Jeśli nie, proszę o informację, czy w Ministerstwie prowadzone są prace nad wyodrębnieniem takiej kategorii w polityce rolnej lub żywnościowej, wraz ze wskazaniem ewentualnych dokumentów, notatek, projektów, analiz lub innych materiałów dotyczących tych prac.

Na potrzeby realizacji płatności związanych z produkcją w sektorze roślin wysokobiałkowych (płatność do roślin strączkowych na nasiona oraz płatność do

roślin pastewnych) określona została lista gatunków roślin, które mogą zostać objęte tym wsparciem.¹

Ad pytania III.12 Czy Ministerstwo posiada dane lub szacunki dotyczące tego, jaka część krajowej produkcji roślin wysokobiałkowych, w tym roślin strączkowych na ziarno, trafia na pasze, a jaka część do żywności dla ludzi lub przetwórstwa spożywczego?

Nie posiadamy szczegółowych danych, które określałyby strukturę zagospodarowania krajowej produkcji roślin wysokobiałkowych (w tym roślin strączkowych na ziarno) według kierunków wykorzystania, tj. na cele paszowe oraz na cele żywnościowe lub do przetwórstwa spożywczego.

Natomiast na podstawie analiz rynkowych, danych cząstkowych oraz informacji pochodzących z branży można szacować, że zdecydowana większość krajowej produkcji roślin wysokobiałkowych wykorzystywana jest w żywieniu zwierząt jako komponent paszowy. W szczególności, w przypadku takich gatunków jak bobik, łubin czy soja (zaliczana do roślin oleistych i wykorzystywana głównie w żywieniu zwierząt). Jednocześnie obserwowany jest systematyczny rozwój produkcji roślin strączkowych jadalnych, takich jak groch konsumpcyjny, fasola, bób, a w mniejszym zakresie także soczewica i ciecierzycza.

W ostatnich latach rośnie znaczenie przetwórstwa spożywczego roślin białkowych oraz ich przeznaczenia do bezpośredniej konsumpcji. Produkty te obejmują m.in. tofu, napoje roślinne oraz roślinne zamienniki mięsa.

Ad pytania IV.13. Czy Ministerstwo prowadzi działania mające na celu identyfikację produktów, sektorów lub łańcuchów wartości żywności o wyższej wartości dodanej, które mogłyby w przyszłości zwiększyć udział w polskim rynku krajowym lub eksporcie rolno-spożywczym obok produktów mięsnych i mleczarskich? Jeśli tak, proszę o wskazanie dokumentów, programów, strategii, zespołów roboczych lub innych materiałów dotyczących tych działań.

MRiRW nie prowadzi tego rodzaju działań. Działania realizowane przez MRiRW mają charakter przekrojowy i systemowy (np. wsparcie innowacyjności, przetwórstwa,

¹ Załącznik I i załącznik II do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty podstawowego wsparcia dochodów, płatności redystrybucyjnej, płatności dla młodych rolników, płatności związanych z produkcją do powierzchni upraw i płatności związanych z produkcją do zwierząt, płatności dla małych gospodarstw i przejściowego wsparcia krajowego w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz. U. z 2025 r. poz. 1186, z późn. zm.).

jakości żywności czy dywersyfikacji produkcji) i nie są skoncentrowane na wskazywaniu czy selekcji konkretnych produktów lub łańcuchów wartości innych niż sektory już dominujące, takie jak np. mięso i produkty mleczarskie.

Nasze działania mające na celu identyfikację oraz rozwój produktów, sektorów i łańcuchów wartości żywności o wyższej wartości dodanej są realizowane przede wszystkim poprzez funkcjonowanie unijnych i krajowych systemów jakości żywności. Systemy te służą wspieraniu produkcji oraz wprowadzaniu na rynek żywności o podwyższonych walorach jakościowych, wytwarzanej zgodnie z dodatkowymi wymaganiami produkcyjnymi i poddawanej niezależnej, podwójnej kontroli. Uczestnictwo producentów w systemach jakości pozwala również na budowanie przewag konkurencyjnych zarówno na rynku krajowym, jak i w eksporcie rolno-spożywczym.

Do unijnych systemów jakości żywności należą:

- **Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP)** – system obejmujący produkty, których jakość lub cechy są ściśle związane z określonym regionem geograficznym, a wszystkie etapy produkcji odbywają się na wyznaczonym obszarze,
- **Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG)** – system dotyczący produktów związanych z danym regionem, gdzie przynajmniej jeden etap produkcji, przetwarzania lub przygotowania odbywa się na określonym obszarze,
- **Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS)** – system promujący produkty o tradycyjnym charakterze, który swój tradycyjny charakter zawdzięcza co najmniej 30-letniej historii wytwarzania. Także jego składniki lub metoda produkcji muszą być tradycyjne,
- **Produkcja ekologiczna** – system produkcji który stawia na zrównoważony rozwój i minimalny wpływ na środowisko W rolnictwie ekologicznym stosuje się naturalne metody uprawy i hodowli, unikając chemicznych środków ochrony roślin i nawozów Celem jest zachowanie równowagi ekologicznej, ochrona bioróżnorodności i produkcja zdrowej żywności.

Równolegle funkcjonują krajowe systemy jakości żywności, uznane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, obejmujące różne sektory produkcji rolno-spożywczej:

- **Integrowana Produkcja Roślin** – system przeznaczony dla produkcji roślinnej, w szczególności owoców i warzyw, oparty na ograniczaniu stosowania środków ochrony roślin i racjonalnym nawożeniu;
- **Jakość Tradycja** – to system, w którym do produkcji używa się wyłącznie surowców, których pochodzenie jest identyfikowalne i które nie zawierają komponentów GMO. W systemie tym uczestniczą jedynie produkty charakteryzujące się tradycyjnym składem lub tradycyjnym sposobem wytwarzania, szczególną jakością wynikającą z ich tradycyjnego charakteru lub wyrażającą ich tradycyjny charakter. Ponadto za tradycyjny uważa się produkt, który posiada co najmniej 50-letnią historię wytwarzania.
- **Quality Meat Program (QMP)** – system dotyczący sektora wołowiny, obejmujący swoimi standardami praktycznie cały proces produkcji wołowiny, a w szczególności wzmacnia zaufanie pomiędzy poszczególnymi podmiotami uczestniczącymi w łańcuchu dostaw.
- **Pork Quality System (PQS)** – to program, który ma na celu wysoką jakości mięsa wieprzowego poprzez monitorowanie całego łańcucha produkcji – od hodowli trzody chlewnej, przez ubój, aż po sprzedaż mięsa. Program ten obejmuje standardy dotyczące dobrostanu zwierząt, żywienia, warunków transportu, uboju i przetwórstwa, a także stosowania nowoczesnych metod oceny jakości mięsa, takich jak analiza tkanek;
- **System Gwarantowanej Jakości Żywności (QAFP)** – obejmuje swoim zasięgiem wszystkie ogniwa łańcucha produkcyjnego w ramach koncepcji „od pola do stołu” normalizując całą drogę, jaką żywność przebywa od rolnika aż do konsumenta. System zawiera procedury gwarantujące bezpieczeństwo oraz wyższą jakość żywności, obejmuje swoim zakresem sektor wieprzowy i drobiowy.
- **System Tradition And Quality TAQ** - system ten gwarantuje produkcję wieprzowiny wysokiej jakości, opartą na tradycji hodowlanej i rygorystycznych zasadach obejmujących cały łańcuch produkcyjny – „od pola do stołu”. Jego celem jest dostarczenie konsumentom i przetwórcom surowca o stałych, pożądanym parametrach, produkowanego w sposób zrównoważony i etyczny.

Istotnym elementem wsparcia rozwoju produktów wysokiej jakości są również instrumenty przewidziane w PS WPR 2023–2027. W ramach Planu Strategicznego producenci uczestniczący w systemach jakości mogą korzystać ze wsparcia na rozwój współpracy producentów w ramach systemów jakości oraz działania informacyjno-promocyjne.

Rolą systemów jakości żywności jest wspieranie rozwoju produktów o wyższej wartości dodanej, odpowiadających na rosnące oczekiwania konsumentów w zakresie jakości, pochodzenia, sposobu produkcji oraz bezpieczeństwa żywności. Produkty objęte systemami jakości podlegają dodatkowej, niezależnej kontroli zgodności z wymaganiami systemowymi, natomiast producenci uczestniczący w tych systemach zobowiązani są do spełniania wyższych standardów produkcji niż wynikające wyłącznie z przepisów powszechnie obowiązujących.

Ad pytania IV.14. Czy Ministerstwo posiada, zlecało lub wykorzystywało analizy porównujące wartość dodaną, opłacalność, potencjał rynku krajowego lub eksportowego oraz odporność środowiskowo-klimatyczną następujących kierunków:

- produkcja mięsa i produktów pochodzenia zwierzęcego,
- produkcja roślin wysokobiałkowych na pasze,
- produkcja roślin wysokobiałkowych na żywność dla ludzi,
- przetwórstwo roślinne o wyższej wartości dodanej, w tym produkcja składników i półproduktów dla przemysłu spożywczego,
- nowe źródła białka i składników odżywczych, w tym grzyby, mykoproteina, algi – także jako źródło kwasów omega-3 – oraz produkty fermentacji, z rozróżnieniem na zastosowania spożywcze i paszowe?

MRiRW nie posiada, nie zlecało i nie wykorzystywało tego rodzaju analiz.

Ad pytania IV.15 Czy Ministerstwo posiada dane dotyczące importu śruty sojowej i innych komponentów białkowych wykorzystywanych w produkcji pasz, z rozróżnieniem na produkty GMO i non-GMO, oraz ich udziału w krajowym bilansie białka paszowego i recepturach pasz przemysłowych?

Polska jest czołowym importerem śruty sojowej w UE. Wg danych Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW w 2025 r. import śruty sojowej do Polski wyniósł 3,7 mln ton, w tym 1,6 mln ton z Brazylii oraz 1,2 mln ton z Argentyny. Import nasion soi w ubiegłym roku wyniósł ok. 163 tys. ton. Nasiona soi sprowadzane są głównie z Ukrainy.

Tabela 4. Import soi oraz śruty sojowej do Polski w latach 2021-2025 (tys. ton)

Nazwa towaru	IMPORT do POLSKI (tys. ton)				
	2021	2022	2023	2024	2025*
Soja (CN 1201)	33	148	160	164	163
Makuchy sojowe (CN 2304)	2 695	2 688	2 911	3 494	3 700

**Dane wstępne*

Ad pytania V.16. Czy Ministerstwo posiada, zlecało lub wykorzystywało analizy porównujące koszt 1 kg białka w importowanej śrucie sojowej z kosztem 1 kg białka pochodzącego z krajowych roślin wysokobiałkowych, takich jak groch, bobik, łubin, soja krajowa lub inne strączkowe?

MRiRW nie posiada, nie zlecało i nie wykorzystywało takich analiz.

Ad pytania V.17. Czy Ministerstwo posiada analizy uwzględniające korzyści środowiskowe, agronomiczne i strategiczne krajowych roślin wysokobiałkowych, w szczególności ich wpływ na ograniczenie nawożenia azotowego, poprawę żyzności i struktury gleby, retencję wody, płodozmian, odporność gospodarstw, zmniejszenie zależności od importu białka paszowego oraz ograniczenie presji środowiskowej?

MRiRW nie posiada tego rodzaju analiz.

Ad pytania V.18. Czy Ministerstwo posiada analizy dotyczące wpływu dostępności i cen importowanej śruty sojowej, w tym śruty sojowej GMO, na opłacalność uprawy, skup i wykorzystanie krajowych roślin wysokobiałkowych przez przemysł paszowy lub spożywczy?

Śruta sojowa stanowi podstawowy komponent białkowy w produkcji pasz w Polsce i znaczną część białka wykorzystywanego w żywieniu zwierząt – w szczególności dla drobiu oraz dla trzody chlewnej.

Wysoka dostępność i relatywnie niska cena importowanej śruty sojowej, stanowią konkurencję dla krajowych roślin wysokobiałkowych. Przemysł paszowy kieruje się przede wszystkim kryterium ceny, dostępności oraz stabilności jakościowej surowca. Krajowa produkcja charakteryzuje się też większą zmiennością jakościową oraz niższą koncentracją białka. Krajowe rośliny wysokobiałkowe są wykorzystywane głównie jako komponent uzupełniający.

Niemniej prowadzone są działania na rzecz rozwoju uprawy soi w Polsce. W 2025 r. w kraju uprawiano już soję na powierzchni ok. 98 tys. ha, w 2024 na ok. 80 tys. ha, a w 2023 r. na ok. 44,5 tys. ha.

Ad pytania V.19. Czy Ministerstwo posiada analizy barier ograniczających wykorzystanie krajowych roślin wysokobiałkowych przez przemysł paszowy lub

spożywczy, w szczególności dotyczących skali produkcji, standaryzacji partii, parametrów jakościowych, infrastruktury czyszczenia i sortowania, kontraktacji, przetwórstwa oraz kosztów dostosowania technologii?

Konkurencyjna cena importowanych komponentów białkowych w istotnym stopniu wpływa na ograniczony zakres wykorzystania krajowych źródeł białka roślinnego, w szczególności w sektorze paszowym. Ponadto przetwórcy oczekują dużych, jednolitych partii surowca. Natomiast rynek uprawy soi w Polsce dopiero się kształtuje, stąd rozdrobniona produkcja.

Z drugiej strony liczba zakładów zajmujących się przetwórstwem krajowego białka roślinnego jest w Polsce ograniczona. Z posiadanych informacji wynika, że funkcjonuje jeden nowoczesny zakład, który w sposób systemowy wykorzystuje krajowe źródła białka do produkcji mieszanek paszowych. Zakład ten współpracuje bezpośrednio z rolnikami i prowadzi działania doradcze skierowane do producentów rolnych.

Ad pytania V.20. Czy Ministerstwo prowadzi działania mające na celu zmniejszenie zależności sektora paszowego od importowanej śruty sojowej, a jeśli tak, czy działania te obejmują wyłącznie sektor paszowy, czy również rozwój roślin wysokobiałkowych jako żywności dla ludzi i surowca do przetwórstwa spożywczego o wyższej wartości dodanej?

MRiRW prowadzi działania ukierunkowane na zmniejszenie zależności krajowego sektora paszowego od importowanej śruty sojowej, w szczególności przez dywersyfikację kierunków upraw. W ostatnich latach odnotowano zwiększenie powierzchni upraw soi w Polsce (informacje powyżej).

Polska wspiera rozwój sektora roślin białkowych m.in. przez płatności związane z produkcją roślin strączkowych i pastewnych, dopłaty do materiału siewnego, ekoschematy („Integrowana produkcja roślin”, „Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi”) oraz wsparcie szkoleniowe dla rolników. Jednostki naukowe prowadzą badania nad rodzimymi odmianami roślin strączkowych w celu ograniczenia ryzyka uprawy.

Wsparcie obejmuje również przetwórstwo – na zasadach ogólnych, w ramach KPO oraz Planu Strategicznego dla WPR 2023–2027. Polska popiera wprowadzenie obowiązkowych interwencji na rzecz roślin białkowych w WPR po 2027 r. i wskazuje na potrzebę dedykowanego wsparcia dla budowy stabilnych łańcuchów dostaw, od produkcji po przetwórstwo i odbiorców.

Działania te nie są ograniczone wyłącznie do sektora paszowego i obejmują również wsparcie rozwoju roślin wysokobiałkowych jako potencjalnego surowca dla przetwórstwa spożywczego oraz żywności dla ludzi.

Szacuje się, że dzięki prowadzonej polityce rządu mającej na celu utrzymanie w Polsce optymalnej produkcji biokomponentów opartych na surowcach rolniczych, obecnie możliwe jest pozyskanie ponad 1,9 mln ton wysokobiałkowych komponentów paszowych z produkcji krajowej, w tym śruty rzepakowej w ilości około 1,6 mln ton oraz DDGS (suszonego wywaru kukurydzianego) w ilości około 340 tys. ton.

Dodatkowo chcę informować, że w pracach nad polityką rolną, w szczególności nad Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej 2023–2027 oraz dokumentami dotyczącymi rozwoju systemu żywnościowego w Polsce, MRiRW wykorzystywało:

- opracowania i dane publikowane przez Główny Urząd Statystyczny (dostępne na stronie: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/>) oraz dane dotyczące pogłowia zwierząt publikowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dostępne na stronie: <https://www.gov.pl/web/arimr/system-identyfikacji-i-rejestracji-zwierzat>).
- w zakresie dotyczącym nawozów naturalnych, gleby i trwałych użytków zielonych – analizy i opinie sporządzane przez:
 - 1) Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - PIB w zakresie nawożenia gruntów ornych,
 - 2) Instytut Technologiczno - Przyrodniczy - PIB w zakresie trwałych użytków zielonych,
 - 3) Instytut Zootechniczny - PIB w zakresie nawozów naturalnych,
 - 4) Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB w zakresie ekonomicznych aspektów nawożenia.Na stronach internetowych tych instytutów dostępne opracowania, które może Pani przeanalizować.
- w zakresie produkcji roślin białkowych, rekomendacji uprawowych i możliwości wykorzystania białka roślinnego na cele paszowe MRiRW korzysta z opracowań uniwersytetów przyrodniczych i COBORU.

Na stronie <https://www.coboru.gov.pl/pl/publikacje> znajdują się listy odmian roślin bobowatych grubo i drobnonasiennych zalecanych do uprawy w województwach oraz wyniki porejestrowych doświadczeń odmianowych. Dane dotyczące rolników, którzy uprawiają rośliny białkowe oraz powierzchnia uprawy są dostępne na stronach ARiMR.

Dodatkowo przekazujemy do wykorzystania następujące opracowania:

1. Zbiorczy raport roczny z działalności podmiotów wytwarzających biogaz rolniczy, energię elektryczną z biogazu rolniczego lub biometan z biogazu rolniczego w 2025 roku,
2. Rynek pasz i branża paszowa w Polsce (rok 2025),
3. Rynek rodzimych roślin białkowych na cele paszowe w Polsce,
4. Zalecenia dotyczące stosowania krajowych pasz białkowych pochodzenia roślinnego w żywieniu świń oraz drobiu,
5. Raport końcowy z realizacji programu wieloletniego – „Zwiększenie wykorzystania krajowego białka paszowego dla produkcji wysokiej jakości produktów zwierzęcych w warunkach zrównoważonego rozwoju”.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Łukasz Tomczak
zastępca dyrektora
Departamentu Wspólnej Polityki
Rolnej
/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej

Klauzula informacyjna o zasadach przetwarzania Państwa/Pani/Pana danych osobowych dostępna jest pod adresem:
www.gov.pl/rolnictwo/polityka-przetwarzania-danych-osobowych